

адже ці інституції лишаются єдиним законним та реальним способом захисту їх прав в умовах агресивної війни.

Список використаних джерел:

1. Руднева О. М. Поняття та види міжнародних інституційних механізмів забезпечення та захисту прав людини. *Право і суспільство*. 2012. № 2. С. 27–32.

2. Подорожна Т.С. Дискримінація за мовною ознакою: прецедентна практика Комітету ООН з прав людини. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. № 3. С. 425–431.

3. Pierre R., Weston B., Marks S. Human Rights in the World Community: Issues and Action, 4th ed. 2016. 496 p.

4. Human Rights Committee CCPR/C/140/D/3022/2017 Views adopted by the Committee under article 5 (4) of the Optional Protocol, concerning communication No. 3022/2017 URL: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2FC%2F140%2FD%2F3022%2F2017&Lang=en

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-502-3-25>

Грицюк І. В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права та процесу
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Київська область, Україна*

Поліщук Д. О.,

*аспірант кафедри кримінального права та процесу
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Київська область, Україна*

СИСТЕМА ЗАХОДІВ ЗАПОБІГАННЯ КОЛАБОРАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Одним із найтяжчих кримінальних правопорушень у сфері забезпечення цілісності нашої держави, які спрямовані проти основ національної безпеки України є колабораційна діяльність. В умовах збройної агресії російської федерації проти України завдання вироблення системи заходів запобігання колабораційній діяльності в Україні набуває особливої актуальності.

Важливість даного дослідження можна аргументувати небезпечними наслідками до яких призводить колабораційна діяльність в Україні, якщо їй не запобігати. Виділимо чотири з них, які є найбільш критичними для національної безпеки України: руйнування національної єдності та безпеки, послаблення обороноздатності держави, легітимізація окупаційного режиму, підрив довіри до державних інституцій. Виходячи з цього, надзвичайно важливим завданням правоохоронних органів, державних органів, громадських організацій, науковців, вчених, юристів тощо є пошук та встановлення шляхів і засобів забезпечення національної безпеки та захисту України з метою запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень.

Важливо зазначити, що Кримінальний кодекс України не містить чіткого визначення поняття «колабораційна діяльність» [2]. Даний термін появився в українському законодавстві разом із Законом України від 03 березня 2022 року № 2108-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність», яким було доповнено КК України статтею 111-1 «Колабораційна діяльність» [3].

На основі досліджень ряду науковців, зокрема, В. С. Березняк, І. Г. Богатирьов, І. М. Вигівський, А. В. Макашов, встановлено, що колабораційна діяльність – це діяння, ознаки якого визначені, зокрема, у ст. 111-1 КК України [2], різного роду співпраця з окупантами, яка підриває національну безпеку України, створює безпосередню загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності, конституційному ладу та іншим національним інтересам України [7, с. 98].

Відповідно до статистичних даних Офісу Генерального прокурора з моменту введення статті 111-1 до КК України – з березня 2022 року по грудень 2024 року обліковано 9 478 кримінальних правопорушень, з них – 2 458 кримінальних правопорушень, за якими провадження направлені до суду та 2 457 кримінальних правопорушень з них – з обвинувальним актом [4]. Стаття 111-1 досить громіздка та складається з восьми частин, містить різні склади кримінальних проступків та злочинів. М. Комаровський та І. Скачко проаналізували 2018 судових рішень за ст. 111-1 КК України. Наведемо проаналізовані дані щодо кількості рішень за кожною частиною статті 111-1: за ч. 1 – 549 рішень; за ч. 2 – 333 рішення; за ч. 3 – 81 рішення; за ч. 4 – 135 рішень; за ч. 5 – 403 рішення; за ч. 6 – 25 рішень; за ч. 7 – 317 рішень; за ч. 8 – 0 рішень [6].

Як бачимо з проведеного аналізу, що складом переважної більшості виявлених кримінальних правопорушень, що посягають на основі національної безпеки України, у формі колабораційної діяльності є публічне заперечення збройної агресії та заклики до підтримки країни ворога. Статистика свідчить, що лише 25% з відкритих кримінальних проваджень за різними частинами досліджуваної статті доходять до

суду, що вказує на низьку ефективність розслідувань та складність доказування у справах про колабораційну діяльність та високий ступінь латентності даного виду злочинності.

Зважаючи на вищезазначені проблеми, варто направити зусилля правоохоронних органів на запобігання вчиненню колабораційної діяльності, що потребує розробки та впровадження комплексної системи превентивних заходів.

На думку вченого І. Богатирьова до кримінологічних заходів запобігання та протидії колабораційній діяльності в умовах російсько-української війни слід віднести такі: законодавчо вдосконалити діяльність кіберпідрозділів правоохоронних органів; розробити та створити сучасні ефективні програмні продукти щодо контролю за злочинними проявами недобросовісних громадян України у соціальних мережах; використовувати штучний інтелект для відслідкування небезпечного контенту ресурсів; збільшити кількість слідчих для розслідування злочинів вчинених колаборантами в умовах російсько-української війни, оскільки правоохоронна система яка діяла в мирний час на деокупованих територіях, може не впоратися з навантаженням [1, с. 62].

Пропонуючи власну систему заходів запобігання колабораційній діяльності в Україні ми використовували методичні рекомендації колективу науковців, таких як, В. С. Березняк, Є. М. Вільхова, Р. А. Каторкін, А. В. Макашов, Ю. О. Ткач, В. В. Шаблистий та О. С. Юнін [5]. Спираючись на їхні дослідження, а також аналізуючи реальні виклики, з якими стикається Україна в умовах збройного конфлікту, на нашу думку, доцільно комплексно підходити до завдання запобігання колабораційній діяльності і система заходів запобігання повинна включати в себе кримінально-правові, організаційні, інформаційно-просвітницькі та міжнародно-правові механізми.

До *кримінально-правових заходів* запобігання колабораційній діяльності в Україні потрібно віднести вдосконалення кримінального законодавства у цій сфері. У статті 111-1 КК України потрібно визначити більш чіткі критерії відмежування колабораційної діяльності від інших видів кримінальних правопорушень проти держави. Слід підвищити відповідальність за пропаганду та виправдання окупації шляхом удосконалення законодавчих механізмів притягнення до відповідальності осіб, які сприяють інформаційній легітимізації агресора.

Організаційні заходи запобігання колабораційній діяльності полягають у тому, що слід створити єдиний реєстр осіб, які співпрацювали з окупаційною владою та використати його для кадрових перевірок у держсекторі. Варто вести постійний контроль за інформаційним полем для запобігання розповсюдженню проросійської пропаганди.

У запропонованій системі заходів запобігання колабораційній діяльності в Україні центральне місце посідають *інформаційно-просвітницькі*. Важливу роль тут відіграє соціальна реклама, просвітницькі заходи, документальні проєкти, створення державних програм з підвищення правової свідомості громадян, підтримка патріотичних ініціатив через які слід сформувати негативний імідж колаборанта у суспільстві. Починаючи з шкільної програми потрібно проводити освітню та просвітницьку роботу для формування правової свідомості громадян щодо неприпустимості співпраці з ворогом та роз'яснення правових наслідків колабораційної діяльності.

Щодо *міжнародно-правових заходів*, то практика свідчить про їх неефективність, але незважаючи на це, Україна повинна продовжувати роботу над удосконаленням механізмів міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії колабораційній діяльності.

Таким чином, ефективне запобігання колабораційній діяльності потребує комплексного підходу. Запропонована система заходів запобігання колабораційній діяльності в Україні сприятиме зміцненню національної безпеки та захисту України, підвищенню ефективності правоохоронних органів та зниженню рівня колаборації.

Список використаних джерел:

1. Богатирьов І. Кримінально-правові та кримінологічні виміри колабораційної діяльності в Україні в умовах воєнного стану. *Публічне право*. 2023. № 1(49). С. 57–64.

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 20.02.2025).

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність: Закон України від 03.03.2022 № 2108-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#n12> (дата звернення: 28.02.2025).

4. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. Офіційний сайт Офісу Генерального Прокурора України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>

5. Юнін О. С., Березняк В. С., Шаблистий В. В., Макашов А. В. та ін. Запобігання колабораційній діяльності : метод. Рекомендації. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2024. 72 с.

6. Mykola Komarovskiy, Iryna Skachko A janitor, a cook, an informer – who is being tried for collaborating with the enemy? Human Rights in Ukraine. The Information Portal of the Kharkiv Human Rights Protection Group (06.02.2025). URL: <https://khpg.org/en/1608814386>

7. Vyhivskiy I. Countering collaborationism in the context of armed conflict. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2024. Vol. 10 No. 3. P. 96–103. DOI: 10.30525/2256-0742/2024-10-3-96-103.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-502-3-26>

Добрянська Н. В.,

кандидат юридичних наук, професор,

доцент кафедри публічного та приватного права

*Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЯК СТИМУЛ ЇХ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

Система публічної служби відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного функціонування державного апарату, реалізації державної політики та задоволенні суспільних потреб. У цьому контексті важливим аспектом є оцінювання діяльності службовців, яке виступає інструментом підвищення ефективності, прозорості та підзвітності їхньої роботи. Правову основу для встановлення критеріїв, процедур та механізмів оцінювання, а також забезпечення дотримання принципів законності, об'єктивності й справедливості формують адміністративно-правові засади оцінювання у публічній службі.

Сучасні виклики, пов'язані з реформуванням публічної служби, глобалізацією, цифровізацією та зростанням вимог до якості надання адміністративних послуг, вимагають удосконалення існуючих підходів до оцінювання. Зокрема, це стосується розробки ефективних правових механізмів, які б дозволяли не лише об'єктивно оцінювати результати діяльності службовців, але й стимулювати їх до професійного розвитку та підвищення кваліфікації.

Автори навчального посібника «Управління персоналом в органах публічної влади» виділяють два ключові аспекти професійного розвитку службовців:

1. *Професійно-кваліфікаційний розвиток*, який переважно стосується навчання, самоосвіти, здобуття нових знань та досвіду. Цей аспект є актуальним навіть для працівників, які тривалий час займають одну й ту ж посаду. У межах своєї позиції службовець може підвищувати кваліфікацію, освоювати нові технології та навички, що сприяють підвищенню ефективності його діяльності. Такий розвиток має враховуватися під час присвоєння чергових рангів, що